

Invaze na vzdušné zámky

Umělecká tvorba spadá do těžko zařaditelné skupiny lidského chování. Žádné užité uchopení tohoto neodbytného behaviorálního fenoménu neobjasňuje skutečnost, že umělci setrvávají v kultuře lidí vedle filozofů, teologů a rybářů dodnes a to od samotného počátku. Pokud neznáme odůvodnění smyslu umělecké tvorby z hlediska evoluční ekonomie, můžeme se zaměřit na jiný, možná méně racionální klíč k této záhadné skutečnosti. Podívejme se nahoru do vesmíru, prostě a obyčejně, jen očima do noční oblohy. V případě, že nás ten pohled úplně nerozhodí a neskončíme v léčebně, začneme tuto zkušenost porovnávat s jinou, přízemnější realitou adál to nebudu rozvádět a odcituji Tomášovo heslo *Invaze na vzdušné zámky* vytvořené pro internetovou encyklopedii Wikipedia:

Invaze na vzdušné zámky je instalace na téma film. Zachovává jeho strukturu avšak nejdůležitější chybí. Není žádný film! Je to právě chybění, co otevírá prostor pro mentální projekci, iluzi prostoru a jeho zakřivení. Divák se ocitá na scéně v průběhu natáčení nebo těsně před nebo po, když kamery už nebo ještě běží. Je to jeho zájem, co hraje hlavní roli. Zájem o to, dostat se do děje. Proniknout mezi vymezený prostor a prostor plátna v kině. Do kina však přijde vždycky pozdě, vždy když už běží titulky.

Fascinace iluzí prostoru a času.

Jedním z klíčových témat práce je mentální projekce. To, že realita může být čtena zkrze informace, které jsou o ní k dispozici. To ve kterém místě se realita čte jako iluze či naopak.

Jedním z nejdůležitějších momentů znervoznění je to, že optické zákony bez jakéhokoli hmatatelného důkazu dokážou zakřivit ulice, domy, lidi, stromy, ne-li celou planetu. Co když je Země zase placatá?

Tomáš Javůrek má zvýšenou citlivost na kontextuální vztahy mezi jednotlivostmi a na této úrovni provádí svůj dlouhodobý výzkum. Tomáš v této věci postupuje systematicky a velmi zodpovědně, jaksi institucionálně. Téměř na hranici obecného chápání postupů používaných v umění. Když Tomáš verbálně popisuje své zkušenosti ze studia snění, je to jako přednáška přírodovědce a míra jeho zasvěcení vzbuzuje respekt. Zároveň v té situaci převládá pocit jistoty, že se účastníme čtení širšího, než jen úzce racionálního kódování reality a rámec umělecké tvorby je tak uchován bez pochyby. Jeho tvůrčí metoda je komplexní a proto velmi dobrodružná. Skoro bych řekl že je romantická a jsme zpátky, pohodlně tam kde máme být, v krásném umění. A to úplně a po uši. Mnozí si pamatují jeho dřevěný sněhový škrálop. Byl tak dřevěný, že si ten sníh Marian Palla od Tomáše koupil výměnou za své umělecké dílo. To připomínám proto, že asi to nejvýraznější v tvorbě Tomáše Javůrka je druh humoru, který ovšem není jen tak ledajaký. Upomíná na staré dobré časy Křížovnické školy s krédem humoru bez vtípu. Všichni členové a aktivní sympatizanti tohoto

uměleckého uskupení mi byli blízcí, někteří jsou mí kamarádi, pokud ještě žijí a v jejich přítomnosti mívám u piva pocit, že na konstrukci vesmíru je nezbytně nutná moje přítomnost. A to je důležité poznání, i když je tak samozřejmé. Mezi osobnostmi, s kterými si užívám tento kapitál patří Tomáš. Je příjemné s ním trávit čas povídáním.

Posuzovat bakalářskou práci Tomáše Javůrka z jiné, než z perspektivy vzdušných zámků shledávám jako nepřesné. Nechci to mít pod kontrolou, chci s ní splývat. Kdybych dostal zadání posoudit jeskynní malbu, odmítl bych.

Pamatuju si jeho první artefakt vytvořený pro FaVU. Jeho součástí byl miniaturní Javůrek, tedy mladá sazenice javoru v květináči položená na zem ve vztahu s dalšími prvky trochu didaktické instalace typu site specific. Byli jsme s Marianem tehdy dost kritičtí. Nelíbilo se nám to. Jemu se zase moc nezdály naše argumenty. Z Javůrka se postupem času a díky jeho citlivosti stal Javor, z něhož vytéká sirup. Javorový sirup se k nám dováží z velké dálky, až z Kanady. Má krásnou chuť a je neuvěřitelně dobrý s lívanci na snídani. Je to sice pořád ještě nezvyklá snídaneň, ale zvykejme si. Tomáš Javůrek je už dnes k vidění a brzy se stane součástí našeho světa umění. Bude nám s ním v něm dobře, o tom jsem přesvědčen. Jeho bakalářskou práci hodnotím bez pochybností stupněm A

Doc. akad. mal. Vladimír Merta

